

АДМІНІСТРАТИВНЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ, ФІНАНСОВЕ ТА ПОДАТКОВЕ ПРАВО

УДК 341.3.018:354.31(477)

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-66-70

Дракохруст Тетяна Вікторівна,
доктор юридичних наук, доцент
професор кафедри міжнародного
права та міграційної політики
юридичного факультету

Західноукраїнського національного університету
e-mail: tanya.drakohrust@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-4761-7943>

Гарасимів Володимир Михайлович,

здобувач Західноукраїнського національного університету
<http://orcid.org/0009-0007-1003-0878>

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

У статті виокремлено основні перспективні сфери діяльності Національної поліції України в умовах збройної агресії Росії проти України, зокрема воєнна сфера, загрози у сфері безпеки державного кордону; сфера державної безпеки; внутрішньополітична сфера та інформаційна сфера. Автором зауважено, що поліція повинна розвивати ефективну співпрацю з військовими структурами для координації дій і обміну інформацією. Зроблено акцент на тому, що поліція повинна мати сильні аналітичні та розвідувальні здібності для здійснення ефективного моніторингу та аналізу потенційних загроз державній безпеці. Розвиток спеціалізованих підрозділів, спеціалізоване навчання та використання сучасних технологій можуть допомогти поліції в цьому напрямку. Проаналізовані можливі напрямки вдосконалення її діяльності та надані відповідні рекомендації.

Ключові слова: Національна поліція, збройна агресія, сфери діяльності, військовий конфлікт, діяльність

Drakokhrust T., Harasymiv V. PROSPECTS FOR IMPROVING THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF RUSSIA'S ARMED AGGRESSION AGAINST UKRAINE

The system of ensuring Ukraine's national security, built during the years of independence, showed its weakness during the escalation of relations with the Russian Federation.

They turned out to be unprepared for Russian aggression as security subjects of national security and the legislative basis of their activities. The military doctrine of Ukraine, introduced by the Decree of the President of Ukraine dated 08.06.2012, as it turns out, did not correspond to the military-political situation, did not indicate the sources, scope and nature of threats in the military sphere.

The purpose of the article is to consider prospective areas of activity of the National Police of Ukraine in the conditions of Russia's armed aggression against Ukraine and to provide suggestions on possible directions for its improvement.

The article highlights the main prospective areas of activity of the National Police of Ukraine in the conditions of Russia's armed aggression against Ukraine, in particular the military sphere, threats in the sphere of state border security; sphere of state security; domestic political sphere and information sphere. The author noted that the police should develop effective cooperation with military structures to coordinate actions and exchange information. Emphasis is placed on the fact that the police must have strong analytical and intelligence capabilities for effective monitoring and analysis of potential threats to state security. The development of specialized units, specialized training and the use of modern technologies can help the police in this direction. Possible areas of improvement of its activities were analyzed and relevant recommendations were provided.

Key words: National police, armed aggression, spheres of activity, military conflict, activity

Постановка проблеми. Вибудована за роки незалежності система забезпечення національної безпеки України під час загострення відносин з Російською Федерацією показала її слабкість.

Виявилися неготовими до російської агресії як суб'єкти безпеки національної безпеки та законодавчі основи їх діяльності. Воєнна доктрина України, запроваджена Указом Президента України від 08.06.2012, як виявляється, не відповідає військово-політичній обстановці, не вказувала на джерела, масштаби та характер загроз у військовій сфері.

Відтак, у розділі II. Воєнно-політична обстановка та вказані характерні риси сучасних військових конфліктів у пункті 13 - «Враховуючи тенденції та умови розвитку військово-політичної ситуації у світі,

Україна вважає, що збройна агресія, яка може призвести до локальної чи регіональної війни проти неї, у середньостроковій перспективі є малоймовірною» [1].

Отже - неправильно визначено шляхи підготовки держави до збройної оборони та застосування військової сили. Тому існує необхідність проаналізувати специфіку діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки і оборони.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Заважаючи на важливість досліджуваної тематики, варто відмітити, що до недавнього часу серед науковців проблема діяльності Національної поліції України не мала особливої популярності. З огляду на міждисциплінарний характер досліджуваної проблеми, наявні наукові напрацювання здебільшого здійснювалися в рамках окремих наукових галузей. Питання особливості діяльності Національної поліції України на сучасному етапі розглядали такі вчені-правознавці, як Т. Аніщенко, І. Арістова, Н. Армаш, Ю. Битяк, С. Гончарук, В. Євтушок, Л. Коваль, Т. Коломоєць, В. Колпаков, О. Кузьменко, О. Мовчун, В. Пашинський, І. Солопов, А. Школик, Н. Янюк та інші. Проте саме перспективи вдосконалення діяльності Національної поліції України в умовах збройної агресії залишають малодослідженими.

Мета статті розглянути перспективні сфери діяльності Національної поліції України в умовах збройної агресії Росії проти України та надати пропозиції про можливі напрямки її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно початок збройної агресії Російською Федерацією проти України відкрило очі на реальні загрози у воєнній сфері, загрози у сфері безпеки державного кордону; сфері державної безпеки; у внутрішньополітичній сфері та інформаційній сфері. І роль діяльності Національної поліції України тут є досить важливою [2].

Вдосконалення діяльності Національної поліції України у військовій сфері є важливим завданням, оскільки поліція може виконувати ряд функцій, пов'язаних з підтриманням правопорядку та безпеки в умовах воєнного конфлікту. Ось декілька можливих напрямків вдосконалення діяльності поліції у військовій сфері:

1. Співпраця з військовими: Поліція повинна розвивати ефективну співпрацю з військовими структурами для координації дій і обміну інформацією. Це може включати спільні навчання, розробку спільних стратегій та тактик, а також обмін досвідом.

2. Вдосконалення кваліфікації персоналу: Поліцейський персонал, який працює в військовій сфері, повинен мати відповідну підготовку та кваліфікацію. Це включає знання військової термінології, стратегій та тактик, а також навички роботи в умовах воєнного конфлікту. Регулярна підвищення кваліфікації та тренування можуть допомогти поліцейському персоналу бути готовим до викликів, що стоять перед ними.

3. Збільшення ролі в розслідуванні воєнних злочинів: У військовій сфері поліція може брати участь в розслідуванні воєнних злочинів, таких як злочини проти цивільного населення, злочини військових осіб тощо. Вдосконалення правових механізмів та процедур для розслідування цих злочинів може забезпечити заборону безкарності та притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Забезпечення безпеки громадян: В умовах воєнного конфлікту безпека громадян є пріоритетним завданням поліції. Поліція повинна брати активну участь у забезпеченні безпеки населення, включаючи охорону громадського порядку, патрулювання, забезпечення безпеки інфраструктури тощо.

5. Розвиток співробітництва з міжнародними партнерами: В умовах воєнного конфлікту важлива роль належить співпраці з міжнародними правоохоронними структурами та організаціями. Взаємодія з ними може включати обмін розвідувальною інформацією, надання допомоги та підтримки, а також спільне проведення операцій.

Ці напрямки можуть допомогти вдосконалити діяльність Національної поліції України у військовій сфері та забезпечити ефективне функціонування поліційних органів під час воєнного конфлікту.

Також поліція відіграє ключову роль у забезпеченні безпеки держави та її громадян, особливо це стосується сфери державної безпеки.

Ось декілька можливих напрямків вдосконалення діяльності поліції у сфері державної безпеки:

1. Підвищення аналітичних та розвідувальних здібностей: Поліція повинна мати сильні аналітичні та розвідувальні здібності для здійснення ефективного моніторингу та аналізу потенційних загроз державній безпеці. Розвиток спеціалізованих підрозділів, спеціалізоване навчання та використання сучасних технологій можуть допомогти поліції в цьому напрямку.

2. Запобігання та розкриття терористичних актів: Поліція повинна мати ефективні механізми для запобігання та розкриття терористичних актів. Це може включати зміцнення контролю за рухом осіб і предметів, забезпечення безпеки критично важливих об'єктів, співпрацю з іншими правоохоронними органами та розвиток спеціалізованих антитерористичних підрозділів.

3. Боротьба з кіберзлочинністю: Кіберзлочинність є серйозною загрозою для державної безпеки. Поліція повинна розвивати свої кіберзахисні здібності, включаючи навчання спеціалізованого персоналу, співпрацю з кібербезпековими організаціями та розробку ефективних стратегій боротьби з кіберзлочинністю [3].

4. Підвищення співпраці зі спецслужбами: Поліція повинна підтримувати тісну співпрацю зі спеціальними службами та іншими правоохоронними органами для обміну інформацією та спільного

реагування на загрози державній безпеці. Це може включати спільні операції, обмін аналітичною інформацією та спільне планування заходів з протидії злочинності та тероризму.

5. Вдосконалення законодавства: Поліція потребує чіткого та сучасного законодавства, яке відповідає сучасним викликам у сфері державної безпеки. Вдосконалення законодавства може стосуватися розширення повноважень поліції, встановлення ефективних механізмів контролю та нагляду, а також забезпечення прав громадян у контексті забезпечення безпеки.

Ці напрямки можуть сприяти вдосконаленню діяльності Національної поліції України у сфері державної безпеки та забезпечити ефективне функціонування поліцейських органів у цьому напрямку.

Говорячи про вдосконалення діяльності Національної поліції України у внутрішньополітичній сфері, то це є важливим аспектом забезпечення правопорядку, громадської безпеки та стабільності в країні. Ось декілька можливих напрямків вдосконалення діяльності поліції у внутрішньополітичній сфері:

1. Професійний розвиток поліцейського персоналу: Поліцейський персонал повинен мати високий рівень професійної підготовки та компетенцій для ефективного виконання своїх обов'язків. Це включає постійне професійне навчання, тренінги з розвитку навичок спілкування, медіа-та публічного виступу, а також етичні та професійні стандарти.

2. Підвищення довіри громадськості: Для підтримання стабільності в країні важливо мати високий рівень довіри громадськості до поліції. Поліція повинна активно залучатися до взаємодії з громадськістю, розвивати механізми співпраці та комунікації, включаючи створення каналів зв'язку з громадськими організаціями та мас-медіа.

3. Зміцнення принципів правової держави: Поліція повинна бути гарантом дотримання прав і свобод громадян, а також принципів правової держави. Важливо забезпечувати незалежність поліції від політичного впливу, забезпечувати проведення об'єктивних розслідувань та забезпечувати рівність перед законом.

4. Вдосконалення механізмів взаємодії з іншими правоохоронними органами: В умовах внутрішньополітичної сфери важлива роль належить співпраці з іншими правоохоронними органами, такими як прокуратура, судова система та інші служби безпеки. Ефективна взаємодія, обмін інформацією та координація заходів допоможуть поліції в боротьбі з злочинністю та забезпеченні правопорядку.

5. Розвиток превентивних заходів: Поліція повинна активно займатися превентивною роботою, спрямованою на запобігання виникненню конфліктів, злочинності та інших порушень громадського порядку. Це може включати проведення профілактичних бесід, навчання громадян з питань безпеки, патрулювання та моніторинг соціально-небезпечних районів [4].

Щодо інформаційної сфери, діяльність поліції є критичним аспектом в контексті сучасних технологій та комунікаційних засобів. Для успішного функціонування та ефективності поліції у сфері інформаційної безпеки можуть бути вжиті наступні заходи:

1. Кібербезпека: Забезпечення кібербезпеки є надзвичайно важливим, оскільки злочинці все частіше використовують кіберпростір для злочинних дій. Поліція повинна мати високу кваліфікацію в галузі кібербезпеки, включаючи здатність виявляти та розслідувати кіберзлочини, захищати критичну інформацію та співпрацювати з іншими кібербезпековими організаціями.

2. Медіа-співпраця: Поліція повинна активно співпрацювати зі засобами масової інформації та використовувати соціальні мережі для ефективної комунікації з громадськістю. Це допоможе поліції швидше реагувати на події, розповідати про свою діяльність, а також популяризувати правову культуру та безпекові поради серед населення.

3. Аналітика та моніторинг: Важливо мати систему аналітики та моніторингу інформації для виявлення загроз інформаційній безпеці, в тому числі фейкових новин та дезінформації. Поліція може співпрацювати з іншими спеціалізованими організаціями, аналітичними центрами та дослідницькими групами для забезпечення якісної інформації та аналізу.

4. Кіберпатрулювання: Розробка та впровадження спеціалізованих підрозділів, які займаються кіберпатрулюванням, можуть бути ефективними в усуненні загроз інформаційній безпеці. Ці підрозділи можуть виявляти та реагувати на кіберзлочини, співпрацювати зі спеціалізованими службами та проводити профілактичну роботу з попередження кібератак.

5. Кіберосвіта: Поліція може активно проводити навчальні програми з кібербезпеки та інформаційної безпеки для громадян, особливо для дітей та молоді. Це допоможе підвищити рівень культури безпеки в онлайн-середовищі та захистити громадян від інтернет-шахраїв та кіберзлочинців.

Ці заходи можуть сприяти вдосконаленню діяльності Національної поліції України в інформаційній сфері, забезпечуючи безпеку та захист від кіберзагроз, покращуючи комунікацію з громадськістю та протидіючи дезінформації [5].

Далі варто згадати про особливості діяльності Національної поліції України щодо загроз у сфері безпеки державного кордону. Так як вимагає спрямованих заходів і політичної підтримки з боку держави. Ось кілька аспектів, які можуть бути враховані при вдосконаленні:

1. Законодавча база: Необхідно удосконалити законодавство, що регулює діяльність поліції у сфері охорони державного кордону. Це може включати зміни в законодавстві щодо контролю за переміщенням

осіб та товарів через кордон, впровадження нових правил та процедур, а також забезпечення співробітництва з іншими охоронними та контролюючими органами.

2. Підвищення професійної підготовки: Національна поліція України повинна мати достатні ресурси та можливості для навчання та тренування своїх працівників у сфері охорони державного кордону. Це включає навчання з питань контролю за кордоном, розпізнавання незаконних перетинів, використання сучасного обладнання та технологій, співробітництво з міжнародними партнерами тощо.

3. Технічне забезпечення: Національна поліція має мати доступ до сучасного обладнання та технологій для ефективного контролю за державним кордоном. Це можуть бути радары, системи відеоспостереження, системи розпізнавання номерних знаків, спеціалізовані програмні засоби для аналізу даних тощо.

4. Співробітництво з міжнародними партнерами: Важливо розвивати та підтримувати співробітництво з міжнародними партнерами, зокрема іншими правоохоронними органами та організаціями, щоб обмінюватись інформацією, координувати спільні операції та використовувати спільні ресурси для забезпечення безпеки державного кордону.

5. Аналіз та оцінка ризиків: Національна поліція має проводити систематичний аналіз та оцінку ризиків, пов'язаних з безпекою державного кордону, щоб ідентифікувати потенційні загрози та розробляти ефективні стратегії їх запобігання та протидії.

6. Вдосконалення діяльності Національної поліції України у сфері безпеки державного кордону є постійним процесом, який потребує систематичного аналізу, оновлення та вдосконалення політик, законодавства та практик.

При цьому важливо забезпечувати взаємодію з іншими відповідними органами влади та залучати експертів та консультантів для забезпечення ефективності та відповідності міжнародним стандартам безпеки.

Висновки. Ці напрямки можуть бути враховані при вдосконаленні правового забезпечення, що регулює діяльність Національної поліції України в умовах військового конфлікту.

При вдосконаленні законодавчих актів, важливо залучати експертів, представників поліції та інших зацікавлених сторін для забезпечення ефективності та відповідності міжнародним стандартам правопорядку.

Діяльність Національної поліції України підлягає оцінці щодо відповідності міжнародним стандартам правопорядку. За останні роки Україна активно працювала над реформуванням правоохоронних органів, включаючи поліцію, з метою забезпечення їх відповідності міжнародним стандартам.

Процес реформування включав впровадження нових законів, нормативних актів, процедур та політик з метою підвищення ефективності поліції, забезпечення прав громадян, прозорості та незалежності правоохоронних органів. У цьому процесі враховувалися міжнародні зобов'язання України, включаючи зобов'язання перед Європейським Союзом та іншими міжнародними організаціями.

Проте, важливо відзначити, що досягнення повної відповідності міжнародним стандартам може бути постійним процесом, який вимагає подальших зусиль.

В цьому контексті, Національна поліція України може продовжувати працювати над удосконаленням своєї діяльності, зокрема, шляхом вдосконалення законодавства, політик та практик, щоб відповідати міжнародним стандартам правопорядку.

Важливо також зазначити, що оцінка відповідності міжнародним стандартам може бути предметом різних думок та оцінок з боку різних сторін, включаючи міжнародні організації та громадські організації. Оцінка відповідності міжнародним стандартам має здійснюватися на основі об'єктивних критеріїв та враховувати реальну практику та досягнення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України від 08.06.2012 № 390/2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390/2012#Text>. (дата звернення: 25.05.2023)

2. Євтушок В. А., Кущенко В. О. Правові засади протидії тероризму в Україні: сучасний стан та перспективи удосконалення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4. С. 82 – 88.

3. Смелянов В. П. Антитерористичне законодавство: поняття, система, шляхи вдосконалення : монографія. Х. : Право, 2016. 88 с.

4. Тероризм. Глобальна проблема сучасності. Український державний університет науки і технологій. URL: https://diit.edu.ua/university/activity/antiteror_corruption (дата звернення: 22.05.2023)

5. Пашинський В.Й. Забезпечення оборони держави: адміністративно-правові аспекти: монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 408 с.

REFERENCES:

1. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 8 chervnia 2012 roku «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy». (2012, June 8). [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated June 8, 2012 "On the new edition of the Military Doctrine of Ukraine"].Ukaz Prezydenta Ukrainy № 390/2012. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390/2012#Text> [in Ukrainian].

2. Yevtushok, V. A., & Kushchenko, V. O. (2019). Pravovi zasady protydyi teroryzmu v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy udoskonalennia. [Legal foundations of combating terrorism in Ukraine: current state and prospects for improvement]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4. 82 – 88. [in Ukrainian].

3. Yemelianov, V. P. (2016). Antyterorystychnе zakonodavstvo: poniattia, systema, shliakhy vdoskonalennia. [Anti-terrorist legislation: concept, system, ways of improvement]. *Monohrafiia*. 88. [in Ukrainian].

4. Teroryzm. Hlobalna problema suchasnosti. [Terrorism. Global problem of modernity]. *Ukrainskyi derzhavnyi universytet nauky i tekhnolohii*. Retrieved from: https://diit.edu.ua/university/activity/antyterror_corruption [in Ukrainian].

5. Pashynskyi, V.I. (2018). Zabezpechennia oborony derzhavy: administratyvno-pravovi aspekty. [Ensuring the defense of the state: administrative and legal aspects]. *Monohrafiia*. 408. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 21.05.2023

УДК 341.1

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-14-70-74

Кондратенко Віталій Миколайович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: kondratenkovitals@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-6015-8326>

СИСТЕМА МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ

У статті окреслено основоположне значення приписів міжнародного права у сфері організації належної взаємодії інститутів громадянського суспільства із органами публічної влади, зокрема судовими інституціями, реалізації завдань громадського контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень. Проаналізовано низку відповідних ключових міжнародно-правових актів, насамперед, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р., а також декларації, конвенції, рекомендації ООН і Ради Європи щодо: доступу до інформації, яка знаходиться у розпорядженні державних органів влади; сприяння участі громадян у політичних і громадських справах, публічному житті, у процесах прийняття управлінських рішень; запобігання корупції.

Обґрунтовується, що громадський контроль у судовій сфері слугує важливою складовою народовладдя, уособлює безперервність здійснення волі громадян у найголовніших сферах державного та суспільного життя. Він утворює стійкий фундамент втілення у практичну площину верховенства права й законності шляхом формування дієвих механізмів громадського моніторингу, перевірки та оцінювання публічної діяльності, здійснення правосуддя судами і суддями. Інтегровані євроінтеграційні процеси в Україні сприяли ґрунтовному перегляду підходів до формування й реалізації державної політики в окреслених аспектах з урахуванням основоположних приписів міжнародного права.

Запропоновано загальну систематизацію міжнародно-правових актів з питань адміністративно-правового забезпечення громадського контролю за діяльністю органів судової влади, яка включає: 1) міжнародно-правові акти щодо прав людини та громадянина у сфері управління державними і суспільними справами; 2) міжнародно-правові акти щодо інформаційної відкритості та доступності органів судової влади; 3) міжнародно-правові акти щодо створення належних умов для контролю громадськості за діяльністю національної судової системи; 4) міжнародно-правові акти із запобігання та протидії корупції в діяльності органів судової влади.

Ключові слова: громадський контроль, інститути громадянського суспільства, міжнародно-правові акти, органи публічної влади, органи судової влади, суди, судді.

Kondratenko V. THE SYSTEM OF INTERNATIONAL LEGISLATION IN THE SPHERE OF THE FUNCTIONING OF THE INSTITUTE OF PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF JUDICIAL BODIES

The article outlines the fundamental importance of the prescriptions of international law in the field of organizing the proper interaction of civil society institutions with public authorities, in particular judicial institutions, in the implementation of tasks of public control over the activities of subjects of power. A number of relevant key international legal acts were analyzed, first of all, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950, the International Covenant on Civil and Political Rights of 1966, as well as declarations, conventions, recommendations of the UN and the Council of Europe regarding: access to information, which is at the disposal of state authorities; promotion of public participation in political and public affairs, public life, in management decision-making processes; prevention of corruption.

It is substantiated that public control in the judicial sphere serves as an important component of people's power, represents the continuity of the exercise of citizens' will in the most important spheres of state and social life. It forms a stable